

СИЛАБУС КУРСУ Орнаментика та етнодизайн

Галузь знань: **02 «Культура і мистецтво»**
Спеціальність: **022 Дизайн**
Спеціалізація – **022.01 Графічний дизайн**
Ступінь вищої освіти: **перший (бакалаврський)**
Освітньо-професійна програма: **«Графічний дизайн»**

Рік навчання: **4**
семестр: **VII**

Кількість кредитів: **5**
мова викладання: **українська**

КЕРІВНИКИ КУРСУ

ПП: канд..мист., доц.. Рублевська Наталія Володимирівна

Контактна інформація: n.rublevska@wunu.edu.ua , (0352) 47-50-50#19-222

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення дисципліни

Мета вивчення курсу «Орнаментика та етнодизайн» – сформувати у студентів системне розуміння традиційної орнаментики як візуального коду національної ідентичності та навчити застосовувати елементи етнодизайну у сучасних графічних проєктах.

Дисципліна спрямована на розвиток навичок аналітичного та творчого осмислення декоративно-прикладної спадщини України, зокрема орнаментів, символіки, кольористики, композиційних прийомів, з метою їх адаптації до потреб візуальної комунікації, брендингу, ілюстрації, пакування, айдентики тощо.

Завдання вивчення дисципліни:

- Ознайомлення студентів із базовими поняттями орнаментики та етнодизайну як складової візуальної культури українського народу.
- Вивчення традиційних орнаментальних систем, їх структури, символіки, кольорової гармонії та регіональних особливостей.
- Формування навичок аналізу історичних джерел, декоративно-прикладного мистецтва, вишивки, різьби, ткацтва, писанкарства тощо з метою виокремлення елементів орнаменту.

- Розвиток умінь трансформації традиційного орнаменту у сучасні дизайнерські форми – ілюстрації, патерни, фірмові стилі, упаковку, інтерфейси.

- Збагачення дизайнерського мислення через звернення до етнокультурної спадщини та розвиток авторського підходу у створенні графічних рішень із етномотивами.

- Формування в студентів естетичного смаку та поваги до українських традицій, як джерела натхнення для сучасного креативного продукту.

СТРУКТУРА КУРСУ

Години (лек. / лаб.)	Тема	Результати навчання	Завдання
Змістовий модуль 1. Символіка в орнаментальних композиціях.			
2 / 2	<p>Тема 1. Види орнаментів. Символіка кольору, кольорові гармонії та асоціації.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Студент знає основні види орнаментів (геометричні, рослинні, фігуративні, абстрактні). • Студент знає Символічне значення кольорів у різних культурах. • Студент знає основи кольорових гармоній (монохромна, аналогова, комплементарна, триадна). • Студент знає психологічні та культурні асоціації кольорів. • Студент вміє визначати вид орнаменту за його характерними ознаками. • Студент вміє пояснювати символіку кольорів у контексті орнаментального оформлення. • Студент вміє створювати кольорові композиції з урахуванням гармоній і асоціацій. • Студент вміє аналізувати вплив кольорових рішень на сприйняття орнаменту. 	Практична робота

2 / 2	<p>Тема 2. Орнаменти геометричного характеру та їх символічний зміст.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Студент знає основні геометричні форми, що використовуються в орнаментах. • Студент знає історію та культурне значення геометричних орнаментів. • Студент знає символіку геометричних елементів (лінії, кола, квадрати, трикутники тощо). • Студент вміє розпізнавати та класифікувати геометричні орнаменти. • Студент вміє інтерпретувати символічне значення геометричних форм у різних культурах. • Студент вміє проєктувати орнаментальні композиції на основі геометричних мотивів. 	Практична робота
4 / 4	<p>Тема 3. Рослинні орнаменти. Стилзація.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Студент знає основні види рослинних мотивів в орнаментах. • Студент знає принципи стилізації рослинних форм. • Студент знає історичні та етнографічні особливості рослинних орнаментів. • Студент вміє стилізувати рослинні форми для використання в орнаменті. • Студент вміє створювати композиції з рослинних мотивів, зберігаючи естетичну цілісність. • Студент вміє налізувати та відтворювати національні рослинні орнаменти. 	Практична робота
4 / 4	<p>Тема 4. Національна атрибутика в графічному</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Студент знає основні елементи національної 	Практична робота

	дизайні.	<p>атрибутики (кольори, символи, орнаменти).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Студент знає значення національних символів у графічному дизайні • Студент знає особливості використання національної атрибутики у сучасному дизайні. • Студент вміє впроваджувати елементи національної атрибутики у графічні проекти. • Студент вміє пояснювати значення використаних символів і кольорів. • Студент вміє розробляти дизайн з урахуванням культурного контексту та національної ідентичності. 	
4 / 4	<p>Тема 5. Методи створення орнаментальних композицій.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Студент знає основні методи побудови орнаментальних композицій (рядок, сітка, раппорт, дзеркальне відображення тощо). • Студент знає принципи ритму, балансу і повторення в орнаменті. • Студент знає види композиційної організації орнаментів. • Студент вміє використовувати різні методи побудови орнаментів у творчій роботі. • Студент вміє проєктувати цілісні орнаментальні композиції з урахуванням композиційних принципів. • Студент вміє критично оцінювати та вдосконалювати свої 	Практична робота

орнаментальні роботи.

Змістовий модуль 2. Етнічні та регіональні особливості українського орнаменту.

2 / 2	Тема 6. Візуальні рішення Наддніпрянської вишивки.	<ul style="list-style-type: none"> • Студент знає характерні візуальні елементи Наддніпрянської вишивки. • Студент вміє аналізувати композиційні рішення та кольорові поєднання вишивки. • Студент знає, як створювати власні візуальні рішення, використовуючи традиційні мотиви. • Студент вміє розуміти культурне значення Наддніпрянської вишивки у контексті українського мистецтва.	Практична робота
2 / 2	Тема 7. Орнаментальні мотиви розпису Бубнівського	<ul style="list-style-type: none"> • Студент знає основні орнаментальні мотиви Бубнівського розпису. • Студент вміє аналізувати символіку та значення цих мотивів у культурі. • Студент знає, як використовувати орнаментальні мотиви Бубнівського розпису у своїх творчих проектах. • Студент вміє оцінювати вплив Бубнівського розпису на сучасний дизайн.	Практична робота
2 / 2	Тема 8. Колірна гама гуцульського ткацтва.	<ul style="list-style-type: none"> • Студент знає характерні кольорові гами гуцульського ткацтва. • Студент вміє аналізувати вплив природних матеріалів на колірну палітру. • Студент знає, як створювати кольорові рішення, натхненні	Практична робота

		<p>гуцульським ткацтвом.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Студент вміє використовувати колір для передачі емоцій та ідентичності в гуцульському мистецтві. 	
2 / 2	<p>Тема 9. Графічність Борщівської вишивки</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Студент знає основні графічні елементи Борщівської вишивки. • Студент вміє аналізувати стилістичні особливості та техніки виконання. • Студент знає, як інтегрувати графічні елементи Борщівської вишивки у свої проекти. • Студент вміє оцінювати вплив Борщівської вишивки на сучасну графіку. 	Практична робота
2 / 2	<p>Тема 10. Сюжетні елементи Крелевецьких тканих рушників.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Студент знає сюжетні елементи Крелевецьких рушників. • Студент вміє аналізувати символіку сюжетів та їхнє культурне значення. • Студент знає, як створювати композиції, використовуючи сюжетні елементи Крелевецьких рушників. • Студент вміє розуміти важливість рушників як об'єкта народного мистецтва. 	Практична робота
2 / 2	<p>Тема 11. Художні особливості Петриківського та Самчиківського розпису.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Студент знає основні художні особливості Петриківського та Самчиківського розпису. • Студент вміє порівнювати стилі обох видів розпису та їхню техніку виконання. • Студент знає, як використовувати елементи цих розписів у своїх 	Практична робота

		<p>творчих проектах.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Студент вміє оцінювати культурне значення Петриківського та Самчиківського розпису в українському мистецтві. 	
2 / 2	<p>Тема 12. Графічні особливості Опішнянської кераміки.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Студент знає графічні особливості Опішнянської кераміки. • Студент вміє аналізувати технічні та художні прийоми, використані в Опішнянській кераміці. • Студент знає, як створювати власні графічні рішення, натхненні Опішнянською керамікою. • Студент вміє оцінювати вплив Опішнянської кераміки на сучасний дизайн та мистецтво. 	<p>Практична робота</p>

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Графіка. Декоративно-прикладне мистецтво: каталог музейної збірки : [в 2 ч.]. Ч. 2 / Тернопільський обл. худ. музей ; авт. вступ. ст. І. Дуда ; [упоряд. О. М. Войтович, С. М. Бошко, О. Р. Ваврик [та ін.]; за ред. І. М. Дуди. Тернопіль : Астон, 2008. 144 с.
2. Даниленко В.Я. Дизайн: підручник. Харків: ХДАДМ, 2003. 320 с.
3. Дизайн: Історія зародження та розвитку дизайну. Історія дизайну меблів та інтер'єра. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004.
4. Лагутенко О.А. Українська графіка ХХ століття: навч. посібник. К.: Грані-Т, 2011. – 184с.
5. Найден О. Квітка на комині. Настінні розписи Уманщини першої половини ХХ століття. К.: Стилос, 2013. – 384 с.
6. Народне мистецтво/Національна спілка майстрів народного мистецтва України.2001. №3-4.
7. Народне мистецтво/Національна спілка майстрів народного мистецтва України.2003. №1-2.
8. Селівачов М.Р. Лексикон української орнаментики

(іконографія, номінація, стилістика, типологія). К.: Редакція вісника «Ант», 2009. 40 с.

9. Студенець Н.В. Традиційний стінопис Поділля кінця ХІХ – першої половини ХХ століття. К.: [б. в.], 2010. 222 с.

10. Удріс-Бородавко Н. Графічний дизайн з українським обличчям. Київ: ArtHuss, 2023. 204 с.

11. Хома І. Я., Сова А. О., Мина Ж. В.. Історія української культури. Навчальний посібник. Друге видання, доповнене. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. 356 с.

12. Художник, який відкрив Україну світу: 155 років від дня народження Миколи Пимоненка / підгот. Віктор Шпак. *Урядовий кур'єр*. 2017. 18 бер. (№ 52). С. 7.

13. Художня культура світу. Європейський культурний регіон / Н. Є. Миропольська, Е. В. Белкіна, Л. М. Масол, О. І. Оніщенко. Київ: Вища школа, 2001. 191 с.

14. Чоломбітько В. Ф. Концептуальні моменти створення орнаментів: від графіки до комп'ютерних технологій. *Технічна естетика і дизайн*. 2012. Вип. 11. С. 199–203.

Інтернет-ресурси:

15. Види орнаментів та їх класифікація: веб-сайт. URL: https://msn.khnu.km.ua/pluginfile.php/281363/mod_resource/content/5/%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F%201.3.pdf

16. Особливості композиційної структури орнаментів: веб-сайт. URL: <https://studfiles.net/preview/5453999/page:6/>

17. Символічне значення традиційних орнаментів українських вишитих рушників: веб-сайт. URL: <https://etnoxata.com.ua/statti/traditsiji/simvolicheskoeznachenie-ornamentovukrainskih-vyshityh-rushnikov/>

18. Коновалова О.В. Мотиви української народної орнаментики як складова знакової системи національного графічного дизайну / Коновалова О.В. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://elibrary.kubg.edu.ua/884/1/%D0%9E_Konvalova_KKUIBG_IM.pdf

19. Янішевська Н. Філософія орнаменту / Янішевська Н. // Вісник ХДАДМ, №1. – Х.: ХДАДМ, 2011. – С. 151-154: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnik.org/pdf/v2011-01-36-yanishevskya.pdf>

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок отриманих під час занять (кожен здобувач має бути оцінений не рідше як раз на два заняття). Пропуски лабораторних занять обов'язково відпрацьовуються в години консультацій, в іншому випадку вони вважаються оцінкою “0” та враховуються при визначенні середнього

арифметичного. Для здобувачів, які навчаються за індивідуальним графіком, поточне оцінювання проводиться під час консультацій та шляхом виконання завдань. Модульний контроль планується на половині проведених занять.

Із урахуванням впливу штучного інтелекту (ШІ) на сферу графічного дизайну та дизайн-мислення, політика використання ШІ в курсі «Орнаментика та етнодизайн» спрямована на сприяння відповідальному та етичному його застосуванню, заохочуючи студентів експериментувати з інструментами ШІ для розширення творчих можливостей, автоматизації рутинних завдань та генерації ідей, проте з обов'язковим збереженням критичного мислення, оригінальності та людиноцентричного підходу, а також чітким посиленням на використання ШІ та уникненням плагіату чи шахрайства.

Політика щодо визнання результатів навчання

Відповідно до «Положення про визнання в Західноукраїнському національному університеті результатів попереднього навчання» (https://www.wunu.edu.ua/pdf/pologenya/Polozhennya_ruzult_poper_navch.pdf) здобувачам вищої освіти може бути зараховано результати навчання (неформальної / інформальної освіти, академічної мобільності тощо) на підставі документів, що їх підтверджують (сертифікати, довідки, документи про підвищення кваліфікації тощо). Рішення про зарахування здобувачу результатів (певного освітнього компонента в цілому, або ж окремого виду навчальної роботи за таким освітнім компонентом) приймає вповноважена Комісія з визнання результатів навчання за процедурою, визначеною вищезазначеним положенням.

ОЦІНЮВАННЯ

Підсумковий бал за 100-бальною шкалою з дисципліни визначається як середньозважена величина залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

Екзамен

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінги	Самостійна робота	Екзамен

<p>1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (1- 5 теми – не менше 5 оцінок).</p> <p>2. Модульний контроль 1 проводиться на практичному занятті. Оцінка за Модульний контроль 1 виставляється на підставі виконання творчого завдання.</p>	<p>1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (6-12 теми – не менше 7 оцінок).</p> <p>2. Модульний контроль 2 проводиться на практичному занятті. Оцінка за Модульний контроль 2 виставляється на підставі виконання творчого завдання.</p>	Оцінювання розробленого і проведеного тренінгу.	Оцінювання завдання «Творча робота»	Творча робота «Етномотив та орнамент у сучасному дизайні: від дослідження до цифрової адаптації»
---	---	---	-------------------------------------	--

Шкала оцінювання

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	Відмінно	A (відмінно)
85-89	Добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)